

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет

Бігич О. Б., Руснак Д. А., Стрілець В. В., Коробейнікова Т. І.,
Ярошенко О. В., Ігнатенко В. Д.

Кейсова і подкаст технології формування міжкультурної компетентності

Колективна монографія

Київ
Вид. центр КНЛУ
2017

УДК 378.147:81'246

Б - 59

Бігич О. Б. та інш. Кейсова і подкаст технології формування міжкультурної компетентності : колективна монографія / О. Б. Бігич, Д. А. Руснак, В. В. Стрілець, Т. І. Коробейнікова, О. В. Ярошенко, В. Д. Ігнатенко / заг. і наук. ред. О. Б. Бігич. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2017. – 160 с.

ISBN 978-966-638-323-8

Мета монографії – ознайомити читачів з кейсовою й подкаст технологіями формування міжкультурної компетентності на різних ступенях навчання іноземних мов і культур. Представлено авторські кейси з англійської, французької й іспанської мов для фахівців різних спеціальностей. Проаналізовано подкасти низки іспаномовних блогів.

Адресується студентам – майбутнім учителям і викладачам іноземних мов, фахівцям з методики навчання іноземних мов і культур, молодим науковцям.

Рецензенти:

- ЗАДОРОЖНА І. П.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови та методики її викладання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;
- МАЙЄР Н. В.** – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету;
- САЖКО Л. А.** – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри германської філології Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рекомендовано до друку вченою радою
Київського національного лінгвістичного університету
(протокол № 18 від 30 травня 2017 року).

ISBN 978-966-638-323-8

© О. Б. Бігич та інш., 2017.

© Вид. центр КНЛУ, 2017

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Кейс як засіб формування міжкультурної компетентності у майбутніх учителів і викладачів іноземних мов	
1.1. Кейсова технологія формування у студентів магістратури професійно орієнтованої компетентності в англійському діалогічному мовленні (Ярошенко О. В.)	7
1.1.1. Педагогічний кейс “Education”	11
1.1.2. Психологічний кейс “Adolescence”	15
1.1.3. Методичний кейс “How to Evaluate a Teacher”	16
1.1.4. Лінгвосціокультурний кейс “What Can We Learn From Our Foreign Colleagues?”	17
1.1.5. Лінгвістичний кейс “The Velveteen Rabbit”	19
1.2. Мобільний кейс «Реклама як засіб формування міжкультурної компетентності: гендерні, вікові й етнічні стереотипи» для майбутніх учителів / викладачів французької мови (Руснак Д. А.)	22
1.2.1. Гендерні стереотипи у французькій та українській рекламі	26
1.2.2. Вікові стереотипи у французькій та українській рекламі	53
1.2.3. Етнічні стереотипи у французькій та українській рекламі	74
Розділ 2. Кейс як засіб формування міжкультурної компетентності у майбутніх перекладачів	
2.1. Вимоги до електронного кейсу як засобу формування у майбутніх перекладачів письмової компетентності (Стрілець В. В.)	91
2.2. Навчання письмового перекладу з англійської мови на українську мову з використанням кейсової й мережевої технологій (Коробейникова Т. І.)	101
2.3. Електронний кейс для навчання майбутніх перекладачів анотативного й реферативного видів перекладу (Ігнатенко В. Д.)	117

Розділ 2. Кейс – засіб формування міжкультурної компетентності у майбутніх перекладачів

2.1. Вимоги до електронного кейсу як засобу формування у майбутніх перекладачів письмової компетентності

Стрімкий розвиток міжнародних зв'язків у різних галузях викликає потребу в фахівцях, здатних швидко й якісно забезпечити письмовий переклад текстів різних жанрів, виступивши медіаторами між представниками іншомовної й україномовної культур. Соціальне замовлення на висококваліфікованих письмових перекладачів технічних текстів актуалізує проблему їх належної фахової підготовки за сучасною освітньою парадигмою, яка базується на компетентнісному підході, зорієнтованому на результат навчання, вираженому у формі компетентностей, що охоплюють «знання, уміння, навички, досвід діяльності, ціннісні орієнтації, світогляд та особистісні якості людини, які вона здатна застосувати в конкретній ситуації для здійснення ефективної діяльності з метою виконання завдання або вирішення проблеми та отримання оптимального результату» [4, с. 7].

Фахова підготовка технічного перекладача має проходити в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності, які можна створити завдяки застосуванню сучасних технологій навчання. Кейс-технологія, яка передбачає самостійне опрацювання студентами отриманих від викладача укомплектованих у теку (кейс) навчальних матеріалів, в контексті формування письмової перекладацької компетентності дозволить змодельовати ситуацію письмового перекладу науково-технічного тексту/низки текстів групою перекладачів, що передбачає ознайомлення із змістом кейсу, визначення перекладацьких проблем і способів їх подолання, виконання письмового перекладу, його редагування й представлення для перевірки викладачу.

Збільшення питомої ваги самостійної роботи у структурі кредиту навчальних дисциплін, зокрема дисципліни «Практика усного і письмового перекладу з англійської мови», з одного боку, та інформатизація освіти, з іншого, спонукають до реалізації моделі змішаного навчання (*blended learning*) шляхом інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у процес організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх перекладачів. У цьому контексті засобом формування компетентності в письмовому перекладі науково-технічних текстів слугує електронний кейс, який, слідом за В.Д. Ігнатенко, ми розглядаємо як засіб навчання, розміщений у мережі Інтернет, який містить комплект навчально-методичних матеріалів для формування у студентів умінь письмового перекладу, забезпечує керування їхньою самостійною навчально-пізнавальною діяльністю в

позааудиторних умовах з використанням засобів самоконтролю й опосередкованого контролю викладачем процесу і результату оволодіння відповідними навичками й уміннями [3, с.7].

Набуває актуальності проблема вибору відповідного віртуального навчального середовища для розміщення матеріалів електронного кейсу. Віртуальні навчальні середовища містять набір певних функціональних можливостей, актуалізуючи які, викладач може організувати навчально-пізнавальну, дослідницьку, творчу діяльність студентів під час самостійної позааудиторної роботи. Наразі існує низка таких середовищ: закордонного і вітчизняного виробництва, комерційних і з відкритим кодом, універсальних і розроблених навчальними закладами. Як показав аналіз економічної ефективності дистанційного навчання, проведений Б. Шуневичем [12, с. 69 – 77], придбання комерційних і розробка власних віртуальних навчальних середовищ пов'язані зі значними фінансовими затратами. Тому економічно доцільніше користуватися засобами з відкритим кодом, якщо, звичайно, їхні техніко-дидактичні можливості відповідають цілям, методам і умовам навчання.

У вищих навчальних закладах України впродовж останніх років розробляють дистанційні курси на платформі *Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment* – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Це система дистанційного навчання, яка є пакетом програмного забезпечення для використання в освітніх цілях. Система поширюється безкоштовно як відкритий код. Для користування нею необхідно дотримуватися авторських прав, але з певними свободами. *Moodle* має простий, сумісний з різними браузерами інтерфейс.

На електронні навчальні матеріали, безсумнівно, поширюються традиційні дидактичні вимоги, що висуваються до друкованих підручників і навчальних посібників: відповідність чинній програмі, науковість змісту, адаптивність, доступність навчального матеріалу, відповідність основним принципам навчання іноземних мов, забезпечення наочності тощо. Ми зупинимося на аналізі вимог комп'ютерної лінгводидактики, які, слідом за С.В. Тітовою, розглядаємо як сукупність дидактичних, методичних і психологічних норм і умов, що забезпечують оптимальний порядок, структурування навчальної інформації і її пред'явлення за допомогою комп'ютера, раціональну організацію управління пізнавально-практичною діяльністю тих, хто навчаються, в режимі діалогу, згідно з поставленими цілями і завданнями на основі дидактичних принципів [8, с. 193]. Спираючись на новітні дослідження, які стосуються застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземних мов [7; 8; 12] й електронного кейсу в навчанні письмового перекладу [3], ми виділили низку вимог до

електронного кейсу для підтримки самостійної позааудиторної роботи студентів, спрямованої на формування письмової компетентності в перекладі науково-технічних текстів, а саме:

- дотримання блочно-модульної структури;
- відповідність цілям, змісту й методам навчання;
- самодостатність матеріалів;
- відкритість як можливість доповнення / зміни деяких компонентів;
- максимальне використання техніко-дидактичних можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, релевантних формуванню письмової перекладацької компетентності;
- забезпечення високого ступеня інтерактивності;
- створення умов для моніторингу самостійної позааудиторної роботи студентів.

Конкретизуємо їх зміст у контексті використання електронного кейсу для формування письмової перекладацької компетентності на основі віртуального навчального середовища *Moodle*.

У сучасних дослідженнях з комп'ютерної лінгводидактики **блочно-модульна структура** програмних засобів навчання іноземних мов як з технічних, так і методичних міркувань вважається оптимальною. Віртуальне навчальне середовище *Moodle* містить меню, позначені словами «Додати ресурс» і «Додати елемент курсу», призначені для формування модулів курсу. Використовуючи меню «Додати ресурс», можна розмістити навчальний матеріал таких форматів: текстова сторінка, Web-сторінка, посилання на файл / сайт, посилання на каталог, пояснення (текст і зображення відображаються безпосередньо на головній сторінці).

Серед елементів курсу можна вибрати:

- *завдання (assignment)*, вирішення якого викладач отримує у вигляді файлу, завантаженого на сервер;
- *робочий зошит (journal)*, призначений для підготовки відповіді у довільній формі з можливостями редагування студентом, коментування й оцінювання викладачем, який можна успішно використовувати як мовний щоденник;
- *тест (test)* – модуль, за допомогою якого розробник може створювати як тренувальні, так і контрольні вправи таких видів: множинного / альтернативного / перехресного вибору, коротка відповідь;
- *чат (chat)* – модуль, який дозволяє студентам вести дискусію (між собою та з викладачем) в електронному середовищі в реальному часі (on-line) щодо перекладацьких проблем та способів їх подолання;
- *форум (forum)* – сервіс для організації обговорень off-line аналогічних питань та отримання консультації від викладача;
- *wiki* – елемент курсу, який уможливорює створення і редагування тексту в

груповому режимі (наприклад, перекладу науково-технічного тексту як продукту спільної роботи міні-групи);

- *seminar (workshop)* – модуль, який дозволяє студентам здійснювати взаємооцінювання перекладених текстів за заданими викладачем критеріями;

- *glossarii (glossary)* – модуль, який студенти наповнюють новими лексичними одиницями з теми;

- *опитування (survey)* – електронний опитувальник, який дозволяє визначити ефективність організації навчального процесу в освітньому інформаційно-комунікаційному середовищі.

Ураховуючи другу вимогу, електронний кейс має бути спрямований на формування в майбутніх технічних перекладачів компетентності в письмовому перекладі, яку ми, спираючись на новітні дослідження [9, с. 7; 11, с. 176], трактуємо як їхню здатність виконувати посередницьку функцію в рамках міжкультурного письмового спілкування в певній технічній галузі, успішність формування якої залежить від рівня розвитку іншомовних й україномовних комунікативних (у читанні й письмі) та перекладацьких навичок і вмінь, а також умінь використовувати інформаційно-комунікаційні технології, обсягу набутих і засвоєних мовних і позамовних знань і їх динамічної взаємодії, а також особистісних якостей перекладача і його соціальних умінь і навичок. Виконання зазначеної вимоги реалізується в середовищі *Moodle* через введення відповідного ресурсу та вибір і наповнення змістом відповідного елемента платформи.

Слідом за Л.М. Черноватим [11] і Н.М. Гавриленко [2], надалі будемо оперувати двома термінами: «компетентність» (для визначення професіоналізму перекладача) і «компетенція» (для позначення складників компетентності – внутрішніх ресурсів, необхідних для виконання професійних завдань).

Модифікувавши й конкретизувавши згідно з предметом нашого дослідження розроблену Л.М. Черноватим робочу модель фахової компетентності майбутнього перекладача [11, с. 176], а також доповнивши її релевантними компонентами, запропонованими іншими науковцями [2; 5; 6; 10], ми визначили компонентний склад компетентності в письмовому перекладі майбутніх технічних перекладачів, який є органічним поєднанням білінгвальної (мовної, мовленнєвої), екстралінгвістичної, операціональної, текстотипологічної, інформаційно-технологічної, навчально-стратегічної й особистісної компетенції, які формуються поступово й інтегровано впродовж усього періоду фахової підготовки технічного перекладача, а також доповнюються й удосконалюються під час його професійної діяльності.

Письмовий двосторонній переклад – це особливий складний вид мовленнєвої діяльності, якому притаманний рецептивно-репродуктивний характер обробки

повідомлення [9, с. 7]. Його виконання передбачає оперття на іншомовні й україномовні знання, навички й уміння, необхідні для розуміння тексту джерела під час читання й породження тексту перекладу в письмовій формі, що підтверджує виокремлення білінгвальної компетенції. Білінгвальна компетенція включає мовну (лексичні, граматичні, орфографічні знання й навички) та мовленнєву (володіння читанням і письмом як видами мовленнєвої діяльності) субкомпетенції. У контексті фахової підготовки технічних перекладачів білінгвальна компетенція базується на мовному й мовленнєвому матеріалі певної галузі (будівництво, нафтогазовий комплекс тощо). Ця компетенція формується, переважно, на заняттях із дисциплін «Практика усного і писемного мовлення» та «Українська мова для перекладачів». Для її вдосконалення в межах вивчення дисципліни «Практика усного і письмового перекладу з англійської мови» з використанням електронного кейсу доцільно використовувати модулі «Тест», «Вікі» й «Глосарій».

Глибинне розуміння тексту оригіналу, обробка й адекватна трансляція культурно- і предметно-специфічної інформації можливі за наявності фонових і предметних (з певної галузі) знань, а також знань про актуальні події та контекст комунікації, які складають екстралінгвістичний компонент компетентності в письмовому перекладі технічного перекладача, для якого пріоритетними будуть такі галузі фонових знань, як техніка, природничі науки, географія, економіка та підприємництво, інформаційні технології, юриспруденція, освіта. Інші галузі (історія, культура, політика тощо) також не слід ігнорувати з огляду на високу ймовірність ситуацій професійної міжмовної комунікації, які вимагатимуть володіння відповідними фоновими знаннями, наприклад, під час неофіційного письмового спілкування з іноземними партнерами, науковцями тощо. Предметна субкомпетенція технічного перекладача передбачає знання базових понять відповідної галузі, матеріалів, технологій, обладнання, організації виробничого процесу, провідних вітчизняних і закордонних компаній галузі тощо. Фонова й предметна інформація закладена в зміст пропонованих у кейсі текстів для перекладу, а посилання на файл чи сайт, створене за допомогою меню «Додати ресурс», допоможе студенту поглибити свої знання з певної галузі.

Ключовою фаховою характеристикою технічного перекладача є компетенція, яку науковці називають операціональною [6, с. 9] (найбільш вдалий, на наш погляд, термін), технічною [5, с. 329], спеціальною [2, с. 19] чи технологічною [10, с. 14 – 15], що включає декларативні й процедурні знання, навички й уміння, необхідні для здійснення письмового перекладу на виділених Н.М. Гавриленко етапах діяльності перекладача науково-технічних текстів: професійно-орієнтувальному (підготовка до перекладу), аналітичному (розуміння й інтерпретація тексту

оригіналу), синтезуючому (породження тексту перекладу) і коригуючому (редагування тексту перекладу) [2, с. 14]. Це – навички вибору відповідників, встановлення значень невідомих лексичних одиниць, утворення нових термінів; вміння знаходити смислові опорні пункти в тексті оригіналу, користуватися контекстуальною здогадкою, переключатися з мови на мову, використовувати найуживаніші перекладацькі відповідники, визначати перекладацькі труднощі й знаходити способи їх вирішення; знання перекладацьких трансформацій і вміння їх застосовувати; вміння створювати вторинний текст, максимально наближений до оригіналу за стилем і жанром; вміння редагувати свій і чужий переклад тощо. Послідовність виконання кейсу має відповідати зазначеним вище етапам діяльності перекладача, а всі ресурси й елементи віртуального навчального середовища повинні бути спрямовані на формування вказаної компетентності.

Розглядаючи переклад як вторинну білінгвальну текстову діяльність у міжмовній і міжкультурній комунікації [6, с. 7], ми, слідом за С.А. Корольковою [6], виокремимо текстотипологічну компетенцію, яка в дослідженнях низки науковців, котрі акцентують увагу на продукуванні вторинного тексту [5; 10], позначається як текстотвірна. Знання, навички й уміння цієї компетенції поєднують у собі риси білінгвального й операціонального компонентів, оскільки їх формування, як зазначає С.А. Королькова, зорієнтоване на поповнення когнітивного багачу майбутнього перекладача максимально великою кількістю моделей текстів як на мові оригіналу, так і на мові перекладу, формування вмінь визначати тип тексту за домінуючим видом інформації і, відповідно, виділяти домінанти перекладу [6, с. 15]. Н.М. Гавриленко наголошує на необхідності розвивати вміння зіставляти і враховувати не тільки лінгвістичні, а й історичні, соціокультурні, предметні й ситуативні фактори, які впливають на переклад тексту [2, с. 14]. Крім того, ця компетенція передбачає вміння створювати мовою перекладу вторинні тексти відповідних жанрів, які мають бути представлені в матеріалах кейсу разом із зразками текстів цих жанрів як мовою джерела, так і мовою перекладу, а також пам'ятками щодо особливостей їх перекладу та посиланнями на корисні ресурси.

Для того, щоб виконати замовлення якісно і швидко, сучасний письмовий перекладач використовує широкий арсенал інформаційно-комунікаційних технологій: систему автоматизованого перекладу й ведення термінологічних баз даних Trados, електронні offline (Lingvo) і online (Multitran) словники, а також електронні засоби знаходження, збереження й обміну інформацією. Це підтверджує виокремлення в складі компетентності в письмовому перекладі інформаційно-технологічної компетенції, що «системно поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід інформаційної діяльності та використання технічних

засобів, ціннісні орієнтації, інформаційний світогляд та особистісні якості фахівця, що є необхідними та достатніми для ефективного здійснення професійної діяльності, у тому числі засобами інформаційних технологій, у конкретній професійній ситуації з метою виконання робочого завдання або вирішення проблеми та отримання оптимального результату» [4, с. 7 – 8]. Виконання електронного кейсу на основі віртуального навчального середовища і буде, власне, практикою для студентів у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в умовах, які моделюють реальну професійну діяльність. Крім того, кейс має містити посилання на Інтернет ресурс, що містить інформацію про систему автоматизованого перекладу й ведення термінологічних баз даних Trados, володіння якою є однією з вимог до перекладача на сучасному ринку праці.

Здатність і готовність майбутнього перекладача користуватися різними навчальними і комунікативними стратегіями в процесі оволодіння професійною письмовою компетентністю і в ситуаціях реальної письмової медіації відноситься до навчально-стратегічної компетенції. Навчальні стратегії охоплюють вміння вести словник (у нашому випадку це – електронний словник, який створюється студентами за допомогою елементу «Глосарій»), користуватися пам'ятками перекладача, розміщеними як текстові сторінки, вибирати і використовувати інформаційно-довідкові ресурси, посилання на які подаються за допомогою меню «Додати ресурс».

Стратегічна компетенція тлумачиться Л.М. Черноватим як надкомпетенція, інтегроване вміння перекладати, що ґрунтується на координації решти компетенцій у процесі здійснення перекладацької діяльності [11, с. 176]. Професійна компетентність перекладача передбачає сформованість перекладацької стратегії, яка є усвідомлено вибраним перекладачем алгоритмом перекладацьких дій, що не залежить від типу й тематики тексту. Перекладацька стратегія включає три етапи: попередній аналіз тексту, аналітичний варіативний пошук і контрольньо-корективний аналіз [6, с. 14], сутність яких має бути відображена у пам'ятках.

Особистісна компетенція передбачає розвиток психофізіологічних (пам'ять, увага, психологічна стійкість), морально-етичних (почуття відповідальності, дотримання конфіденційності) й мотиваційних якостей, необхідних майбутньому перекладачу. Я.В. Фабрична пропонує також виокремити комунікативні здібності до письмової перекладацької діяльності (загальні здібності, здатність і готовність до міжкультурного посередництва, ставлення до власної діяльності, організаційні здібності) [9, с. 8]. До складу особистісної компетенції також включають субкомпетенцію самовдосконалення та фахово-соціальну субкомпетенцію. Остання співвідноситься з професійним спілкуванням, тобто з володінням спільною професійною діяльністю, прийомами професійного спілкування,

прийнятими в цій професії, з соціальною відповідальністю за результати своєї праці тощо [2, с. 19]. Розробники платформи *Moodle* під час проєктування її компонентів та функціональних можливостей керувалися теорією соціального конструктивізму, згідно з якою студенти створюють (конструюють) свої знання і способи дій через соціальну взаємодію в межах соціального оточення в автентичних значущих контекстах. Активізація таких елементів, як «Чат», «Форум» і «Семінар» в умовах виконання кейсу в режимі міні-групи сприятиме розвитку особистісної компетентності.

Вимогу самодостатності матеріалів ми пов'язуємо, передусім, з необхідністю наповнення кейсів текстами тих жанрів, які майбутнім фахівцям найчастіше доводитиметься перекладати під час виконання професійних функцій. Так, наприклад, для перекладачів нафтогазової галузі доцільно відібрати тексти професійно-практичного та науково-теоретичного спрямування.

До професійно-практичних текстів належать:

- ділова документація (ділові листи, бізнес-плани);
- нормативно-правові документи (контракти, договори);
- технічна документація (звіти, стандарти, технічні характеристики, інструкції з експлуатації обладнання, технічні паспорти, проєктна документація в галузі пошуку й розробки газових і нафтових родовищ, видобутку, транспортування, зберігання й переробки нафти і газу, будівництва заводів, експлуатації обладнання);
- тексти інформаційно-рекламного характеру (розділи веб-сайтів, бюлетні новин, рекламні матеріали).

Науково-теоретичні тексти включають наукові доповіді та мультимедійні презентації, що їх супроводжують, тези, наукові статті, анотації, програми наукових заходів й інформаційні листи, патенти, заявки на них.

Як було зазначено вище, вміння створювати вторинні тексти з урахуванням жанрово-стилістичних особливостей корелюють із текстотипологічною компетенцією.

Кейс-технологія передбачає постановку завдань проблемного характеру, творчий характер їх вирішення, високий рівень автономії студентів. Це зумовлює необхідність дотримання вимоги відкритості для здійснення оперативного оновлення навчальних матеріалів електронного кейсу. Викладач, наділений правами редагування, може вводити адреси веб-сайтів, додавати теми для обговорення у форумі й чаті, редагувати існуючі і створювати нові вправи й завдання (за допомогою модулів «Завдання», «Зобочий зошит», «Тест»).

Використання електронного кейсу в процесі фахової підготовки майбутніх перекладачів буде ефективним, якщо викладач максимально враховуватиме

техніко-дидактичні можливості сучасних інформаційних технологій (зокрема, представлені у віртуальному навчальному середовищі *Moodle*), релевантні формуванню письмової компетентності в перекладі. Функціональні можливості платформи *Moodle* дозволяють поміщати в ресурси й елементи курсу ілюстрації, фотографії, схеми, таблиці, графіки. Студенти можуть завантажувати файли різних форматів у модуль «Завдання», а також використовувати графіку й зображення в межах модуля «Робочий зошит». Гіпертекстовість, тобто застосування посилань, виділених кольором, надає студентам можливість глибше вивчити окремі аспекти, що значною мірою змінює характер навчання – робить його залежнішим від індивідуальних стратегій. Форум і чат дозволяють членам міні-групи здійснювати оперативний обмін інформацією, обговорювати перекладацькі проблеми, отримувати зворотний зв'язок – консультацію, пораду, оцінку тощо. Технологія *wiki* уможливило створення і редагування письмового перекладу науково-технічного тексту міні-групою.

Фахова підготовка майбутніх перекладачів на основі принципу автономії передбачає надання студентам можливості брати активну участь у процесі навчання, що реалізується за допомогою властивостей інтерактивності – ключового поняття в організації навчання за допомогою інформаційних технологій, яке в комп'ютерній лінгводидактиці трактується як взаємодія у двох напрямках: між студентом і програмним засобом та між учасниками освітнього процесу. Інформація про процес або результат такої взаємодії – зворотний зв'язок – може поступати двома каналами: 1) безпосередньо від програми і 2) від викладача чи іншого учасника процесу навчання. Обидва типи зворотного зв'язку можуть бути втілені в електронному кейсі, створеному на платформі *Moodle*. Перший із них включає формування, контроль, оцінку, корекцію мовних навичок і мовленнєвих умінь студентів, а також здійснює управління навчально-пізнавальною діяльністю. Він може бути реалізований у вправах, створених за допомогою модуля «Тест». Зворотний зв'язок другого типу, що реалізується за допомогою таких елементів курсу, як «Форум», «Чат», «Wiki» й «Семинар», дає можливість студенту отримати допомогу, консультацію, оцінку роботи як від викладача, так і від членів міні-групи. Змістова інтерактивність дозволяє студентам змінювати, доповнювати або ж зменшувати обсяг змістової інформації, що перегукується з описаною вище вимогою відкритості. Наприклад, студенти можуть вносити до глосарію нові лексичні одиниці, пропонувати свої теми для обговорення у форумі й чаті.

Створення умов для моніторингу самостійної позааудиторної роботи студентів передбачає здійснення спостереження, діагностики, контролю і корекції процесу опрацювання матеріалів кейсу. *Moodle* дає можливість фіксувати

характеристики й результати процесу навчання, тобто збирати статистичну інформацію: автоматично протоколювати дату й час роботи студента з електронним кейсом, завдання, які він виконував, фіксувати письмові дискусії чатів і форумів, тексти модуля «Wiki», проглядати результати взаємооцінювання в межах модуля «Семінар» і записи в мовному щоденнику, який ведеться в модулі «Робочий зошит».

Дотримання окреслених вимог допоможе зробити електронний кейс, створений у віртуальному навчальному середовищі *Moodle*, ефективним засобом формування компетентності в письмовому перекладі науково-технічних текстів.

Список використаних джерел

1. Василенко Т. П. Формування англомовної лексичної компетенції майбутніх філологів з письмового перекладу публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Василенко Тетяна Петрівна – К., 2015. – 199с.
2. Гавриленко Н. Н. Лингвистические и методические основы подготовки переводчиков с иностранного языка на русский в области науки и техники (на примере перевода с французского языка на русский): автореф. дисс. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.02 – теория и методика обучения и воспитания (иностранный язык) / Н. Н. Гавриленко, – М., 2006. – 50 с.
3. Ігнатенко В. Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового перекладу науково-технічних текстів французькою мовою): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – теорія і методика навчання: романські мови / В. Д. Ігнатенко. – К., 2017. – 22 с.
4. Колос Ю.З. Формування інформаційно-технологічних компетентностей майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю. З. Колос. – К., 2010. – 20 с.
5. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2004. – С. 326 – 339.
6. Королькова С. А. Текстологическая модель обучения письменному переводу студентов языковых вузов: на материале французского языка: дисс. ... канд. пед. наук 13.00.02 Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования) / Светлана Азадовна Королькова. – Волгоград, 2006. – 198 с.
7. Стрілець В. В. Проектна методика навчання англійської мови майбутніх програмістів із застосуванням інформаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Стрілець Валентина Василівна. – К., 2010. – 276 с.
8. Титова С. В. Теоретические основы компьютерно-информационной модели обучения иностранным языкам: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02 / Титова Светлана Владимировна. – М., 2004. – 512 с.

9. Фабрична Я. В. Методика навчання майбутніх філологів письмового двостороннього перекладу з використанням мовного портфеля (англійська й українська мови): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови / Я. В. Фабрична. – К., 2015. – 22 с.
10. Христюлова А. А. Методика обучения студентов переводческих факультетов письменному переводу текстов экономической тематики: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – Теория и методика обучения и воспитания (иностранный язык; уровень высшего профессионального образования) / А. А. Христюлова. – Нижний Новгород, 2013. – 24 с.
11. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 376 с.
12. Шуневич Б. І. Організація дистанційного навчання іноземних мов в освітніх закладах України: навчальний посібник / Б. І. Шуневич – Львів: Вид-во “Ставропігон”, 2006. – 206 с

2.2. Навчання письмового перекладу з англійської мови на українську мову з використанням кейсової й мережевої технологій

Сучасний соціально-економічний розвиток України потребує змін у всіх царинах суспільства, зокрема й у сфері вищої освіти. Так, у більшості українських вишів, у зв'язку приєднанням до Болонського процесу, змінено кількість навчальних годин на вивчення майже всіх дисциплін, що передбачає суттєве зменшення кількості аудиторних занять і збільшення питомої ваги активної самостійної позааудиторної роботи студентів. За таких умов перед викладачами постає завдання пошуку й реалізації відповідних освітніх технологій, методів і засобів підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців. З-поміж сучасних освітніх технологій виокремлюється кейсова технологія, засобом реалізації якої є кейс.

Згідно з робочими програмами для спеціальності «Переклад» за напрямом підготовки «Філологія» на вивчення дисципліни «Практика письмового перекладу» на третьому курсі виділяється 180 навчальних годин (н. г.), з них лише третина (60 н. г.) – це практичні заняття, тобто аудиторна робота студента. Отже, обмеженість навчального часу й досить великий обсяг фахової інформації зумовлюють необхідність інтенсифікації навчання, а саме:

- 1) підвищення цілеспрямованості навчання;
- 2) посилення мотивації учіння;
- 3) підвищення інформативної ємності змісту освіти;